וועטער:
קלאָר און מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאָס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאַנג — 5.33
זון אונטערגאַנג — 7.24

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 20, No. 77. Winnipeg, Thur. April 17, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג דאָנערשטאָג יט ניסן, תר"ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY 22 1930

טאָראָנטער ריכטער פאַרגרעסערט די שטראָף פאַר קו-קלוקס קלעניק; וואָרענט מיט פיל האַרבערע שטראָפן

אפּיל פון קלעניק קעגן א שטראָף פון $50 צוריקגעוואָרפן אין הויכן געריכט און שטראָף ווערט פאַרגרעסערט צו דריי חדשים טורמע. — ריכטער זאָגט אז ער איז געווען זייער מילד דאָס מאָל. — פּראָקוראָר דערוויזט, אז א שטראָף ביז 25 יאָר טורמע קומט פאַר די מעשים וואָס קלעניקעס זיינען באגאנגען

טאָראָנטאָ, אפּר. 17. — דער אפּיל פון ה. א. פּיליפּס, פון האַמילטאָן, קעגן א שטראָף פון $50 ארויפגעלייגט אויף איִם פאַר גיין פאַרמאַסקירט אין דער עפנטלאַכקייט, איז צוריקגעוואָרפן געוואָרן אין דעם ערשטן דיוויזיאָנעלן געריכט. דער קעגן-אַפּיל פון דער קרוין וואָס האָט גע־טענה'ט אז דער אורטייל איז צו מילד איז אָנגענומען געוואָרן, און דער אורטייל איז פאַרביטן געוואָרן אויף דריי חדשים טורמע, אָן א געלעגנהייט צו פאַרבייטן עס אויף א געלט-שטראָף.

דעם לעצטן 28טן פעברואַר איז א פּאַרטיע פון 50 ביז 75 פאַרמאַסקירטע קו־קלוקס קלעניקעס איבערגעפאַלן די היים פון איירא דזשאָנסאָן און דאָרטן געוואָרנט פאַרלאָזן מיט איזאַבעל דזשאָנס, וועלכע זאָל האָבן געוואוינט מיט איִם קעגן איר מוטערס ווילן. דאָס פּאָרל האָט שפּעטער חתונה געהאַט. פּיליפּס, איינער פון דער דאָזיקער גרופּע קלעניקעס, איז געכאַפּט און פאַראורטיילט געוואָרן צו א שטראָף פון 50 דאָלאַר.

הויפּט-ריכטער מולאָק, ארויסגעבנדיק זיין אורטייל, האָט, צווישן אנדערש, געזאָגט:

"וואָס די אָבזיכטן פון דעם אנגעקלאָגטן זיינען געווען, איז ניט וויכטיק. דער אקט זעלבסט איז אן אומגעזעצלאַכער. דער אנגעקלאָגטער און זיינע חברים האָבן זיך אריינגעמישט אין די פּערזענלאַכע רעכט פון'ם מיידל. זייער פאַרברעכן איז אָבער ניט בלויז קעגן איר, נאָר אויך קעגן זיין מאַיעסטעט פונ'ם געזעץ. קיינער, אפילו איינער וואָס האָט די העכסטע אויטאָריטעט, האָט ניט דאָס רעכט צו טאָן וואָס דער געזעצלאָזער המון האָט געטאָן.

"דאָס איז אן ערנסטער פאַרזוך צו גיין קעגן די געזעצן פון לאַנד און פאַרביטן זיי מיט המון-הערשאַפט, צו פאַרביטן געזעץ מיט געזעצלאָזיקייט. דער גרעסטער אומגליק פאַר א לאַנד איז דאָס אומטאָהן פון געזעץ. אין דעם איז ניטאָ קיין זיכערקייט פאַר לעבן און אייגנטום. עס איז דער פליכט פונ'ם געריכט צו באשיצן די געזעצן פון לאַנד, און אזוי ווי דאָס פאַרברעכן איז זייער גרויס, גלויבן מיר, אז די געלט שטראָף איז א ניט גערעכטע, און מיר לייגן ארויף אויף דעם אנגעקלאָגטן א שטראָף פון דריי חדשים טורמע.

"אזוי ווי דאָס איז דער ערשטער פאַל פון דעם סאָרט פאַר'ן געריכט, האָבן מיר ארויפגעלייגט א מילדע שטראָף. די דאָזיקע שטראָף דאַרף דערפאַר בשום אופן ניט באטראַכט ווערן ווי א פּרעצעדענט פאַר ווייטערדיקע ענלאַכע פאַרברעכנס".

עדוואַרד ביילי, קיי. סי., וועלכער האָט פאַרטראַטן די קרוין, האָט אָנגעוויזן, אז אנגעקלאָגטע וואָס האָבן זיך באטייליקט אין אזא סאָרט אקט קענען, לויט'ן געזעץ פאַר'משפּט ווערן אויף א טערמין ביז 25 יאָר טורמע.

—(::)—

פאַלט אין הויף א טויטער פון האַרץ-שלאַג

מאָריס גאַס, פון 557 סטעלאַ עוועניו, איז מאָנטאָג ביינאַכט געשטאָרבן פון א האַרץ שלאַג. ער איז געפונען געוואָרן א טויטער אין זיין הויף. דער פאַרשטאָרבענער האָט געליטן פון אסטמא אַרום 8 יאָר. אין מאָנטאָג ביינאַכט איז ער פּלוצלונג געפאַלן ביי זיך אין הויף און איז געשטאָרבן.

דער פאַרשטאָרבענער איז געקומען קיין וויניפּעג מיט צוואַנציק יאָר צוריק פון שוביץ, רוסלאַנד. ער לאָזט איבער זיין פרוי און פינף קינדער. די לויה איז פאָרגעקומען פון זיין היים דינסטאָג בייטאָג. ער איז באערדיקט געוואָרן אויפ'ן שערי־צדק בית-עלמין.

—(::)—

"ווהופי" פּאַרטיע פאַרענדיקט זיך טרויעריק אין געריכט

"ווהופי" ! צען דאָלאַר שטראָף אדער צען טעג אין חד גדיא אריין.

אמאָר געי האָט נעכטן דריי אזייגער פאַרטאָג זיך שיר ניט צעריסן זיין האַלז שרייענדיק "ווהופי", און נעכטן נאָך האַלבן טאָג האָט איִם דער ריכטער אין שטאָטיקן פּאָליציי געריכט באשטראָפט מיט צען דאָלאַר מזומן, אדער אויב ער האָט "פאַר-ווהופיט" זיין קאַפּיטאַל, וועט ער מוזן גיין "ווהופּען" אויף צען טעג אין טורמע אריין.

דער לוסטיקער "ווהופי" שרייער האָט זיך געפילט אזוי אויפגעלייגט אויפ'ן וועג פון זיין פּאַרטי צו זיך א היים, אז ער האָט פאַר גרויס גדולה געבראָכן פאַרקענגס אויף סאַרדזשענט עוועניו און ער האָט זיי געוואָרפן אין דער לופטן.

געריכט באשיצט רעכט פון עופה'לע צו שרייען אפילו אין אן אַפּאַרטמענט בלאָק, וואו די שכנים ווילן דאָס ניט ליידן

טשיף דזשאַסטיס מאַקדאָנאַלד, פון דעם קאָורט אָף קינגס בענטש, האָט נעכטן גע'פסק'נט אז עופה'לאַך (בייבים) האָבן דאָס רעכט צו וויינען וויפיל זייער האַרץ געלוסט, און קיינער האָט ניט קיין רעכט זיי צו שווייגן.

מר. הערי בערמאַן איז א פאָטער פון א קליין קינד, און ער איז א שכן אין דעם אנגעס בלאָק, און זיין קינד, פּונקט ווי אלע אנדערע עופה'לאַך, האָט א טבע צו וויינען. אמאָל וויינט עס ווילד און אמאָל מעלאָדיש, און אמאָל וויינט עס אויף די העכערע טענער. זיינען אָבער אין דעם זעלבן בלאָק פאַראַן נאָך שכנים. "מאָדערנע" שכנים, אזעלכע וועלכע האָבן ניט קיין קינדער, ווילן ניט האָבן קיין קינדער, און האָבן פיינט קינדער — געבורט קאָנטראָלניקעס, הייסט עס. האָבן אָט די דאָזיקע שכנים דערלאַנגט א "זשאַלאָבע" צום אייגנטימער פון דעם בלאָק אז הערמאַנ'ס עופה'לע שטערט זייער רו און זיי האָבן איִם אויפגעפאָדערט אז ער זאָל די פאַמיליע הערמאַן משלח זיין פון בלאָק. האָט מען זיך אזוי לאַנג ארומגעריסן, ביז דאָס עופה'לע האָט זיי אלעמען פאַרשלעפּט אין געריכט אריין.

אין געריכט האָבן די געבורט קאָנטראָלניקעס זיך אָנגעשלאָגן אן אן אייזערנער וואַנט, און זייער האָפענונג אז דאָס געריכט וועט הייסן ארויסוואַרפן דאָס קינד אין "גאַרבעדזש קען" אריין, איז צעשוואומען געוואָרן ווי רויך, ווייל זיי האָבן דערזען אז דאָס עופה'לע איז גאָר אין געריכט הויז א גאַנצער יחסן. דאָס געזעץ איז גאָר אויף דער זייט פון דעם קליינעם קאַראַפּוזיק און דער ריכטער האָט דעם עופה'לע געגעבן די נאַטירלאַכע פּריווילעגיע צו וויינען און שרייען וויפיל עס וויל, און דוקא אין בלאָק — ביי טאַטע־מאַמען אין דער היים.

דער ריכטער האָט דערקלערט אז א קינדס געוויין איז ניט קיין שטערונג, נאָר דאָס איז א נאַטירלאַכע זאַך פאַר א קינד און קיין לענדלאָרד טאָר עס ניט שטערן.

—(::)—

אויסגעקליבן אין דער דזשורי

אינ'ם ליסט פון אויסגעקליבענע דזשורי-לייט פאַר דער איצטיקער סעסיע פונ'ם "אַסייז" געריכט, געפינט זיך אויך דער נאָמען פון פּ. בוכהאַלטער, פון דער אָנטעריאָ גאַרמענט קאָ.

מזל טוב

א טאָכטער געבאָרן צו מר. און מרס. ס. שאַפּירא, שעלברוק, סאַסק. מוטער און קינד אין גוטן צושטאַנד אין גרייס האָספּיטאַל.

—(::)—

פאַרזאָנען געזוכט

עס ווערט געזוכט: איזי סילווער, זון פון גרשון און רבקה סילווער, פון לאָדז. זיך ווענדן אין "דאָס אידישע וואָרט", נומער 319.

גרויסע רעגירונגס און אייזנבאַן אונטערנעמונגען וועלן באַלד פאַרלייכטערן ארבעטסלאָזיקייט אין קאַנאַדע

אָטאַוואַ, אפּר. 17. — דער דרוק פון דער ארבעטסלאָזיקייט, וועלכן קאַנאַדע האָט געפילט דעם ווינטער צוזאַמען מיט אלע אנדערע לענדער, דאַרף באַלד אָפּגעשוואַכט ווערן. א צאָל רעגירונגס און אייזנבאַן "אונטערנעמונגען, צוזאַמען מיט פּראָיעקטן פון פּריוואַטע קאָרפּאָראַציעס, וועלן ארייננעמען דעם איבערפלוס פון ארבעטער.

די קאַנאַדער נאַציאָנאַלע און די קענעדיען פּאַסיפיק אייזנבאַנען וועלן דעם זומער אויסגעבן אַרום פופציק מיליאָן דאָלאַר אויף נייע איינריכטונגען און נייע צווייג ליניעס. דאָס דאַרף אויפלעבן די שטאָל און האָלץ אינדוסטריעס, אויסער דעם וואָס עס וועט פאַרזאָרגן דירעקט מיט ארבעט טויזנטער קאָנסטרוקציע ארבעטער. דאָס שליסט ניט איין דעם 50-מיליאָן דאָלאַרדיקן מאָנטרעאַלער טערמינאַל פּראָיעקט און די ארבעטן אויפ'ן האַפן אין טשורטשיל.

די רעגירונג גרייט זיך דורכצופירן א צאָל פאַרשיידענע ארבעטן אויף די קאַנאַלן, האַפנס, רעגירונגס געביידעס אין פאַרשיידענע טיילן פון לאַנד, און א. וו. די אלע ארבעטן וועלן באטרעפן שווערע צענדליקער מיליאָנען.

אויסער אָט די געזעלשאַפטלאַכע ארבעטן, זיינען דאָ א סך פּראָיעקטן פון פּריוואַטע אונטערנעמער, וואָס וועלן אָנהויבן דורכגעפירט ווערן איצט, מיט'ן אָנקום פונ'ם פרילינג. דאָס אלץ צוזאַמען וועט האָפנטלאַך מאַכן א סוף צו דער ארבעטסלאָזיקייט.

—(::)—

נייע העברייאישע לערער אין מאָנטרעאַל

די ציוניסטישע הויפּט-קוואַרטיר בעט אונז צו מעלדן, אז אייניקע ערשט־קלאַסיקע העברייאישע לערער זיינען לעצטנס אנגעקומען קיין מאָנטרעאַל פון יענער זייט ים. אידישע קהלות וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין אזעלכע, זיינען געבעטן צו שטעלן זיך אין פאַרבינדונג מיט רבי י. ל. זלאָטניק, עקזעקוטיווע דירעקטאָר פון דער קאַנאַדער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע.

הכנסה פון פעדעראַלער רעגירונג געפאַלן אויף 23 מיליאָן דאָלאַר

אָטאַוואַ, אפּר. 17. — די גאַנצע הכנסה פון דער רעגירונג פאַר דעם פינאַנציעלן יאָר וואָס ענדיקט זיך באַלד איז געווען (אין קיילעכדיקע ציפערן) 306 מיליאָן דאָלאַר, — מיט איבער 32 מיליאָן דאָלאַר ווייניקער ווי לעצטן יאָר.

דער הכנסה-שטייער איז אָבער געווען איינער פון די, וואָס איז געוואַקסן פאַר דעם יאָר. די הכנסה פון דעם קוואַל איז געווען 69 מיליאָן דאָלאַר, — מיט איבער 9 מיליאָן דאָלאַר מער, ווי לעצטן יאָר.

פון "קאַסטאַמס" איז דעם יאָר געזאַמעלט געוואָרן 178 מיליאָן דאָלאַר, א פאַרקלענערונג פון קאַרגע זיבן מיליאָן דאָל.

די "עקסייז" טעקסעס האָבן אריינגעבראַכט 62 מיליאָן דאָלאַר, מיט 18 מיליאָן דאָלאַר ווייניקער, ווי לעצטן יאָר.

"עקסייז דיוטיס" האָבן אריינגעבראַכט 65 מיליאָן דאָלאַר, — א פאַרקלענערונג פון אנדערהאַלבן מיליאָן דאָלאַר.

פאַר דעם חודש מאַרט איז אריינגענומען געוואָרן פון פאַרשיידענע הכנסות די סומע פון 23 מיליאָן דאָלאַר, — מיט 5 מיליאָן דאָלאַר ווייניקער, ווי אין דעם זעלבן חודש לעצטן יאָר.

—(::)—

אידישע קהלה פון צוריך גייט אריין אין אגענטור

צוריך, אפּר. 17 (איטא). — די אידישע קהלה פון צוריך האָט מיט 225 צו 1 באשלאָסן אריינצוטרעטן אין דער אידישער אגענטור. גלייכצייטיק ווערט אויסגעדריקט דער וואונש, אז די שווייצאַרישע פאַרטרעטער אין דער קערפּערשאַפט זאָלן ווירקן אויף דער דעמאָקראַטיזאַציע פון דער קערפּערשאַפט.

זאָגט אז ניכטערקייט קאָן ניט ארויפגעצוואונגען ווערן מיט גוואַלד

פּרעמיער דזשאָרדזש האָוואַרד פערגוסאָן, פון אָנטעריאָ, האָט דערקלערט, אז די באפעלקערונג פון דער פּראָווינץ האָט אנערקענט, אז ניכטערקייט און העכערע מאָראַליטעט קענען ניט ארויפגעצוואונגען ווערן דורך געזעצן. ער איז אָבער אויך מיט דער מיינונג, אז די באפעלקערונג איז פאַר דער פולשטענדיקער אָפּהיטונג פון דעם עקזיסטירנדיקן משקה קאָנטראָל געזעץ.

—(::)—

מאַסן ארעסטן פון קאָמוניסטן אין קאַליפאָרניע

על-סענטראָ, קאַל., אפּריל 17. — שעריף טשאַרלס ל. גילעט באהויפּטעט, אז ער האָט אנטדעקט א קאָמוניסטישע פאַרשווערונג אויפצורייסן אייזנבאַנען מיט'ן צוועק צו פאַרהאַלטן דעם טראַנספּאָרט פון מעלאָנען פון אימפּיריאַל וועלי און צווינגען די מעלאָנען וואַקסער נאָכצוגעבן די פאָדערונגען פון די ארבעטער.

איבער הונדערט פאַרדעכטיקטע קאָמוניסטן זיינען ארעסטירט געוואָרן. 25 פון זייערע אנפירער זיינען פאַרזעצט געוואָרן אנגעקלאָגט אין "קאָמערציעלן סינדיקאַליזם".

—(::)—

אין קווינס טעאַטער

פרייטאָג און שבת אָוונט פירט אויף די קווינס טעאַטער טרופּע צום ערשטן מאָל אין וויניפּעג "ווילדע יוגנט", מעלאָדראַמע אין דריי אקטן מיט געזאַנג, אויפגעפירט פון בעני אדלער. דער גאַנצער אַנסאַמבל באטייליקט זיך אין שיינע ראָלן.

בעני אדלער האָט מיט זיך געבראַכט א רעפּערטואַר פון שפּאַנענדע מעלאָדראַמען וואָס וועט זיכער געפעלן די קווינס טעאַטער פּאַטראָניזירער. ער בעט אונז צו מעלדן אז ער מאַכט פאָרבארייטונגען אויפצופירן אייניקע ערנסטע דראַמען.

זונטאָג אָוונט וועט געשפּילט ווערן א פאַרשיידנאַרטיקער קאָנצערט.

—(::)—

לאָיד דזשאָרדזש לויבט סנאָודענס בודזשעט

לאָנדאָן, אפּר. 17. — פיליפּ סנאָודענס בודזשעט אין אלגעמיין איז אן ערלאַכער בודזשעט האָט אין זיין רעדע אין הויז געזאָגט דער ליבעראַלער פירער, לאָיד דזשאָרדזש, כאָטש ער איז ניט צופרידן מיט אייניקע פון זיינע פּונקטן.

לאָיד דזשאָרדזשעס רעדע איז געווען פול מיט דעם שאַרפסטן סאַרקאַזם אויפ'ן חשבון פון די קאָנסערוואַטיוון. ער האָט געשילדערט מר. ווינסטאָן טשורטשיל ווי איינעם וואָס מאַכט א צוואה און לאָזט איבער זיינע אזאַרט חובות צו זיין יורש. מר. סנאָודען, האָט ער געזאָגט, האָט געמוזט צאָלן די חובות פון זיין פאָרגייענגער.

—(::)—

תרבות שולן אין רומעניע באשולדיקט אין פאַרשפּרייטן קאָמוניזם

קישענעוו, אפּר. 17 (איטא). — אז די בעסאַראַבישע תרבות שולן פירן אן א קאָמוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע צווישן דעם אידישן יוגנט, איז די באהויפּטונג פונ'ם בוקאַרעסטער אנטיסעמיטישער אָרגאַן "אוניווערסאַל".

די בעסאַראַבישע תרבות שולן האָבן ארויסגעלאָזן א דערקלערונג, אין וועלכער זיי לייקענען קאַטעגאָריש אָפּ די באהויפּטונג פון דער אנטיסעמיטישער צייטונג, געמאַכט בלויז מיט'ן צוועק צו פּראָוואָצירן און צו העצן קעגן די אידן.

—(::)—

אַמעריקאַנער בירגער דעפּאָרטירט פון פּוילן

וואַרשע, אפּר. 17 (איטא). — מערצל, אן אַמעריקאַנער בירגער (א איד), איז דעפּאָרטירט געוואָרן פון פּוילן.

—(::)—

רייבונגען צווישן דיקשטיין און סענאַטאָר קאָפּלאַנד איבער אימיגראַציע פראַגע

וואַשינגטאָן, אפּר. 17 (איטא). — אן אָפענער ברוך זעט אויס צו זיין אומפאַרמיידלאַך צווישן קאָנגרעסמאַן דיקשטיין און סענאַטאָר קאָפּלאַנד פון ניו־יאָרק.

די רייבונגען זיינען א רעזולטאַט פון דעם, וואָס קאָפּלאַנד האָט געשטיצט די אונטערנעמונג צו שרייבן א גינסטיקן באַריכט אין נאָמען פון דער אימיגראַציע קאָמיסיע פון סענאַט איבער דעם "מעטקעף דערפאַרענע מעכאַניקער ביל". דער דאָזיקער ביל גיט א פאָרצוג אין דער אויסוואַל קוואָטא פאַר געוויסע סאָרטן ארבעטער, אין וועלכע אַמעריקאַנער אונטערנעמער נויטיקן זיך. אָט די אויסוואַל קוואָטא איז רעזערווירט פאַר עלטערן און מענער פון אַמעריקאַנער בירגער. און דיקשטיין וואָלט ניט געוואָלט זען די דאָזיקע קאַטעגאָריעס זאָלן ליידן.

ברוטאַלע באהאַנדלונג אין ירושלים'ער טורמע פירט צו טויט פון יונגער קאָמוניסטקע

א קראַנקע פון הונגער סטרייק האָט מען זי מיט גוואַלד אריינגעוואָרפן אין איר צעל

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אפּר. 17 (איטא). — חנה מילשטיין, א קאָמוניסטקע, 18 יאָר אלט, איז היינט אויסגעגאַנגען אין הדסה שפּיטאָל וואוהין זי איז איבערגעפירט געוואָרן פון טורמע.

דאָס מיידל איז ארעסטירט געוואָרן מיט חדשים צוריק. לעצטן סעפּטעמבער האָט זי אָנגעהאַלטן א הונגער סטרייק פאַר צוויי וואָכן צייט, און פון דאַן אָן איז זי געווען קראַנק. נעכטן האָט זי אָפּגעזאָגט זיך פון צו גיין אין איר צעל און האָט פאַרלאַנגט מען זאָל זי אָפּפירן אין שפּיטאָל. מען האָט איר אָפּגעזאָגט איר בקשה און מיט גוואַלד אריינגעשלעפּט אין צעל, וואו זי איז געפאַלן א גע'חלש'ט. דאַן ערשט איז זי אין א שטאַרבנדיקן צושטאַנד אָפּגעפירט געוואָרן אין הדסה שפּיטאָל, וואו זי איז געשטאָרבן.

א צאָל פון אירע סימפּאַטיקער האָבן געבראַכט בלומען-קראַנצן אין שפּיטאָל, אָבער די פּאָליציי האָט זיי ניט צוגעלאָזן. דאָס האָט געפירט צו א צוזאַמענשטויס, אין וועלכן א פּאָליציסט איז פאַרוואונדעט געוואָרן. א סך זיינען ארעסטירט געוואָרן.

"מאָרנינג פּאָסט" זאָגט פאָראויס נייעם אויסברוך אין ארץ-ישראל

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאָנדאָן, אפּר. 17 (איטא). — אין אן ארטיקל אין דער אנטיסעמיטישער "מאָרנינג פּאָסט" פון איר ספּעציעלן קאָרעספּאָנדענט, ווערט פאָראויסגעזאָגט א צווייטער אויסברוך אין ארץ-ישראל אין יוני.

דער קאָרעספּאָנדענט באהויפּטעט צווישן אנדערש, אז אין ארץ-ישראל זיינען דאָ ביי הייניטקן טאָג ווייניק אידן, וואָס האָבן ניט זייערע אויטאָמאַטישע רעוואָלווערן, און ווייניק אַראַבער, וואָס קענען ניט לייגן א האַנט אויף א דינסטבאַרן ביקס, פאַר דער צייט ווען "דער טאָג" וועט קומען ווידער.

—(::)—

מאָנטרעאַלער פּאָרט געעפנט

מאָנטרעאַל, אפּר. 17. — די ערשטע שיף דעם סעזאָן איז אהער אנגעקומען נעכטן. דער פּאָרט ווערט געעפנט פאַר דעם סעזאָנס פאַרקער.

איינער טויט, צוויי פאַרוואונדעט, ווען פרוי פאָרט ארויף אויף בולוואַר אויף קאַטידראַל עוועניו

אנדריו זלאָטי, פון 280 סאָלטער סט., איז שטערבלאַך פאַרוואונדעט געוואָרן, און מייק טשיפּני, 574 מעגנוס עווע., און אנדריי גאַרבאַלינסקי, 528 מעגנוס עווע., זיינען לייכט פאַרוואונדעט געוואָרן נעכטן אַרום 4 נ.מ., ווען אן אויטאָמאָביל געטריבן פון מרס. ווייאָלעט דזשיימס, פון באַלפוריא אַפּטס., קאַטידראַל עווע., איז ארויפגעפאָרן אויפ'ן בולוואַר אויף קאַטידראַל עווע. אַרום לאַ-קראָס סט., וואו די אויבנדערמאָנטע האָבן געאַרבעט.

די דאָזיקע דריי מענשן האָבן געאַרבעט פאַר דער "פּאַבליק פּאַרק באָרד", און האָבן גערייניקט די בולוואַרן. דער אויטאָמאָביל איז געגאַנגען איבער לאַ קראָס סטריט און האָט זיך פאַרקירעוועט אויף קאַטידראַל עווע. צוליב אומבאַקאַנטע אורזאַכן, איז דער אויטאָמאָביל ארויפגעפאָרן אויפ'ן בולוואַר.

דער אויטאָמאָביל איז געגאַנגען מיט א מעסיקער שנעלקייט, ווי די פּאָליציי זאָגט. מרס. דאָריס באָומאַן, קאָלעדזש עוו. איז געווען די איינציקע אין'ם אויטאָמאָביל, אויסער מרס. דזשיימס.

דער געטויטער איז געווען 54 יאָר אלט און איז געקומען פון אוקראַינע. ער האָט איבערגעלאָזן אן אלמנה און פיר קינדער פון 9 ביז 19 יאָר.

—(::)—

אנקומענדיקע אידישע אימיגראַנטן

די פאָלגנדיקע אידישע אימיגראַנטן פאַר דער וועסט קומען מיט דער באַלטיק-אַמעריקא שיף "פּאָלאָניא" (זיי ווערן דערוואַרטעט אין האַליפאַקס אַרום אפּריל 21טן, און אין וויניפּעג — אפּריל 24טן):

סנעג פאַמיליע, צו ה. סענדלער; יאַנקל גאַרבאַטש, צו מיס קלאַרא גאַרבאַטש; זיסע סוויצער, צו יעקב יצחק סוויצער; הערשל סוויצער, צו מענדל סוויצער; שמעליק פּעקער, צו דזשעק קרויטבערג; רחל באַראַס, צו וו. ראַבינאָוויטש; יוסף שער, צו מיס ביילע באַנגער; לאה פּאַנאָף, צו מעקס סטייק; מלכה טאַקער, צו מרס. טעסלער.

—(::)—

פאַרם. ארבעטער שפּורלאָז פאַרשוואונדן

גרעיסוויל, מאַנ., אפּר. 17. — דזשיימס ווילקאָקס, א פאַרם-ארבעטער ביי וויליאַם קאָוטס, ניט ווייט פון דאַנען, איז שפּורלאָז פאַרשוואונדן געוואָרן לעצטן זונטאָג. מען האָט אומעטום ארומגעזוכט, און ניט געקאָנט געפינען קיין שום שפּור פון איִם. ער איז געקומען אהער פון וויניפּעגער "עמפּלאָימענט אָפיס" מיט דריי וואָכן צוריק.

אלבערטא שטעלט אָפּ איינוואַנדערונג פון בריטישע יונגעלייט

עדמאָנטאָן, אלטאַ., אפּר. 17. — די פּראָווינציאַלע רעגירונג פון אלבערטא האָט באפולמעכטיקט איר פאַרטרעטער אין לאָנדאָן, ענגלאַנד, אז ער זאָל מער ניט רעקרוטירן קיין בריטישע יונגעלייט אויף פאַרם-ארבעט אין אלבערטא. די פאַרבארייטונגען וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן צו ברענגען אן עקסטרא גרופּע בריטישע יונגעלייט צו ארבעטן אויף פאַרמס אין אלבערטא זיינען בטל געוואָרן.

דער דאָזיקער באַפעל פון דער פּראָווינציעלער רעגירונג אין אלבערטא איז געקומען ווי א רעזולטאַט פון דער ארבעטסלאָזיקייט פּראָבלעם וואָס הערשט אין דער פּראָווינץ. בלויז אזעלכע אימיגראַנטן וועלכע וועלן קומען קיין אלבערטא מיט'ן צוועק צו באזעצן זיך אויף לאַנד אויף אייגענער אחריות, און זיי וועלן האָבן גענוג מיטלען אויסצוהאַלטן זיך אליין פאַר א לענגערער צייט — וועלן זיין ווילקאָמען אין דער פּראָווינץ.

"די רעגירונג וועט האַלטן אן אויג אויף יעדער איינציקער טעטיקייט בנוגע אימיגראַציע" — האָט געזאָגט האָנאָראַבל דזשאָרדזש האָודלי — "מיט'ן צוועק צו אנטוויקלען די צוקונפטיקע אימיגראַציע אויף א מער זיכערן שטייגער, מיט דעם אָבזיכט אָפּצוראַמען די שוועריקייטן וועלכע עקזיסטירן איצט".

"די סיטואַציע אין אלגעמיין אין דער פּראָווינץ איז ניט שלעכט, נאָר ס'איז א צייטווייליקער ניט-נאָרמאַלער צושטאַנד אין דעם ארבעטס מאַרק וואָס האָט ארויסגערופן די נויטווענדיקייט אָפּצושטעלן די אימיגראַציע, און די פּראָווינץ אלבערטא וועט היינטיקן פרילינג ניט זיין פאַרטראַטן אויפ'ן צעטל פון די פּראָווינצן אין קאַנאַדע וואוהין בריטישע יונגעלייט דאַרפן. עס אייניקע אנקומען אויף פאַרם ארבעט.

אגב - אורחא
פון מאַרק

פאַרוואָס ווילן עס אידן ניט פאָרן קיין בירא-בידזשאַן ?

פון מאָסקווע קומט איצט אן די ידיעה: בירא-בידזשאַן, ווי עס ווערט צוגעגעבן אין די פאַראינטערעסירטע קרייזן, איז אין געפאַר צו בלייבן אומבאַוועצט. עס זיינען פּשוט ניטאָ קיין אידן וואָס זאָלן איינשטימען צו פאָרן אהין.

נאָך מיט אייניקע חדשים צוריק, ווען אידן וואָלטן געלאָפן פון שטעטל וואוהין די אויגן טראָגן, האָבן זיך נאָך געפונען בעלנים צו פאַררעגיסטרירן זיך פאַר בירא-בידזשאַן, — כאָטש אויך דאַן, ווי מ'זאָגט, איז קיין אויסכאַפּעניש אויף דעם ניט געווען. איצט, מיט די ישועות וואָס שיטן זיך אויפ'ן שטעטל, ציען זיך די פאַררעגיסטרירטע צוריק.

קיין איין איד וויל ניט פאָרן קיין בירא-בידזשאַן. מען קאָן ניט קריגן אפילו די טויזנט ארבעטער, וואָס זיינען נויטיק דאָרטן פאַר די זומערדיקע צוגרייטונג ארבעטן און פאַר דער זעג-מיל אויסגעבויט דאָרטן פונ'ם אַמעריקאַנער "איקאָר".

אידן ווילן אהין ניט פאָרן אפילו אויף באשטימטע שכירות, ווי ארבעטער, — וואָס איז א הויכע מדרגה אונטער די סאָוועטישע אומשטענדן.

און דער "אָזעט", וואָס האָט זיך אזוי שטרייִנג געהאַלטן אן דער "קלאַסן ליניע" ביז איצט, האָט נעבאָך געמוזט ארויס פון דער ליניע און בעטן זיך ביי געוועזענע הענדלער, זיי זאָלן פאָרן קיין בירא-בידזשאַן. די רעזולטאַטן פון דער "ירידה" ווייסן מיר נאָך ניט . . .

—(::)—

וואָס איז דער מער מיט די סאָוועטישע אידן ?

איז די לאַגע אין די שטעטלאַך טאַקע פּלוצלונג געוואָרן אזא גליקלאַכע, אז זיי זשאַלעווען זי צו פאַרבייטן אפילו אויף א געזיכערטן לעבן אונטער אויפזיכט פון דער מלוכה אין בירא-בידזשאַן ?

ניין, די לאַגע אין די שטעטלאַך קאָן ניט ווערן קיין גליקלאַכע מיטאַמאָל. עס קאָנען דאָרט זיין האָפנונגען און אויסזיכטן, וואָס קאָנען נאָך פּונקט אזוי גוט צערונען ווערן. יעדנפאַלס זיינען האָפנונגען ניט אזא ממשות'דיקע זאַך, ווי א רעגירונגס שטעלע מיט אלע רעכט און גאַראַנטיעס וואָס דאָס גיט.

זיינען עס אידן בכלל קעגן א אידישן קאָנצענטרירטן ישוב, קעגן א אידישער רעפּובליק ?

עס וואָלט געווען אן אומזין צו מאַכן אזא השערה.

איז בירא-בידזשאַן א שלעכט לאַנד ? מיר קאָנען צווייפלען אין איר גוטסקייט. די סאָוועטישע אידן זיינען דאָך אָבער אינפאָרמירט בלויז פון אירע גוטע זייטן, און זייער ווייניק פון די שלעכטע.

זיינען אידן ניט פעאיק צו א פּיאָנערן לעבן ?

אפשר אידן בכלל, ניט. אָבער צענדליקער טויזנטער אידן זיינען יאָ פעאיק. א ראיה — ארץ-ישראל, וואו די לאַגע איז א שווערערע, ווייל ס'איז דאָרטן ניטאָ קיין רעגירונג אויף וועלכער צו שטיצן זיך.

פאַרוואָס זשע לויפן ניט טויזנטער אידישע פּיאָנערן קיין בירא-בידזשאַן צו לייגן דאָרטן דעם יסוד פון א אידישער רעפּובליק ?

* * *

אין יעדער מלאכה איז דאָ א לעבנס־פילאָזאָפיע, — און איך וועל דאָס מאָל ציטירן מיין באַרבער.

איך האָב אמאָל געהאַט טענות צו מיין באַרבער, למאי ער פאַרשאַפט מיר ווייטיק ביים ראַזירן.

מיין איינגענער ראַזיר-מעסער, האָב איך גע'טענה'ט, איז טעמפּער פון זיינעם. איך ראַזיר זיך אָבער אליין גלאַטער ווי ער ראַזירט מיך, און איך פיל ניט קיין ווייטיק.

מיין באַרבער האָט דעם ענין מיר דערקלערט על-פּי חכמת הפּסיכאָלאָגיע, און איך האָב אנערקענט, אז ער איז גערעכט:

אין דער אמת'ן ריים איך זיך דעם פּנים א סך ערגער, ווען איך ראַזיר זיך אליין. ווען מען טוט עס אָבער אליין, פילט מען ניט קיין ווייטיק.

* * *

א סך מענשן זיינען גרייט צו ברענגען די גרעסטע קרבנות פאַר אן אידעאַל, ווען זיי ווערן דערצו געטריבן דורך אן אינערלאַכן דראַנג, און ניט דורך א צוואַנג פון דרויסן.

צווינגט מען זיי צו ברענגען דעם קרבן, דאַן וועלן זיי, אונטער דער בייטש פון נויט, אפשר ברענגען איִם. זיי וועלן אָבער אויף אלע אופנים זוכן אויסצודרייען זיך דערפון.

די חלוצים אין ארץ-ישראל ברענגען זייערע קרבנות פריוויליק, און קיינער צווינגט זיי ניט צו האַנדלען אזוי, צי אזוי.

די פּיאָנערן אין בירא-בידזשאַן מוזן האַנדלען לויט א ליניע אנגעצייכנט פון אימיצן אנדערש. זיי האָבן ניט קיין געלעגנהייט צו אנטוויקלען זייער אייגענע איניציאַטיווע.

און אז דער באַרבער ראַזירט, אפילו מיט א שאַרפערן און בעסערן מעסער, טוט עס וויי.

און אידן ווילן ניט פאָרן קיין בירא-בידזשאַן, אויב זיי האָבן כאָטש ניט מער ווי די האָפנונגען אין דער היים.

* * *

נאַטירלאַך האָט מיט דעם ענין זייער פיל צו טאָן די שרעקלאַכע מיספאַרוואַלטונג און מיסברויך מצד די בירא-בידזשאַנער אידישע טשינאָווניקעס, וואָס וואַרפן אן א שרעק אויף די פּראָספּעקטיווע איבערוואַנדערער, כאָטש מען מאַכט דאָרטן א גרינדלאַכע "רייניקונג", דאַכט זיך.

דאָס האָט אָבער צו טאָן מיט דעם זעלבן ענין. באַלד ווי ס'איז דאָ, אזוי צו זאָגן, א "באַרבער סיסטעם", מיט א

(שלוס אויף לעצטער זייט)